

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв
Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з наукової роботи

І. М. Віннікова

2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

для аспірантів

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми 011 Освітні, педагогічні науки

спеціалізації «теорія і методика навчання (музика)»

Київ – 2018

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60	
Курс	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Самостійна робота	32	52
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – оволодіти теоретичними основами и практичними вміннями щодо організації, проведення і аналізу експериментальної науково-дослідної роботи

Завдання:

- ознайомити аспірантів з актуальними проблемами та інноваціями у галузі музичної педагогіки та теоретичними основами дослідницької діяльності, знаннями технології та методики проведення наукових досліджень;
- створити умови для набуття практичних умінь та навичок, необхідних для здійснення наукової діяльності;
- навчити майбутніх фахівців оформляти результати своєї роботи відповідно до чинних вимог та впроваджувати їх шляхом підготовки виступів та публікацій.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Технології експериментального музично-педагогічного дослідження» аспіранти повинні оволодіти компетентностями: опрацьовувати наукову літературу різними способами; формулювати тему наукового дослідження; застосувати технології у музично-педагогічному дослідженні; готувати наукову доповідь; писати наукову статтю, дисертацію, автореферат, монографію; складати анотацію, визначати ключові слова наукової праці; писати рецензію на різні види наукових робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I. Технологія музично-педагогічних досліджень					
Тема 1. Педагогічний експеримент та його характеристика	10	2	2	-	6
Тема 2. Методика та технологія використання основних методів, способів й прийомів наукового дослідження.	10	2	2	-	6
Тема 3. Організація і проведення констатувального експерименту	12	4	2	-	6
Тема 4. Формувальний експеримент і його особливості	13	4	2	-	7
Тема 5. Аналіз результатів науково-дослідного експерименту	15	4	4	-	7
Усього	60	16	12	-	32

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I. Технологія музично-педагогічних досліджень					
Тема 1. Педагогічний експеримент та його характеристика	11	1		-	10
Тема 2. Методика та технологія використання основних методів, способів й прийомів наукового дослідження.	11		1	-	10
Тема 3. Організація і проведення констатувального експерименту	12	1	1	-	10
Тема 4. Формувальний експеримент і його особливості	13	1	1	-	11
Тема 5. Аналіз результатів науково-дослідного експерименту	13	1	1	-	11
Усього	60	4	4	-	52

5. Програма навчальної дисципліни

Лекція 1. Педагогічний експеримент та його характеристика (2 години)

Інтегративність – сучасний напрям музичної освіти, що передбачає взаємодію і взаємовплив мистецтв на основі художнього сприйняття. Нове осмислення розвитку творчих здібностей у дітей.

Теорія та технологія педагогічного дослідження – спосіб досягнення його мети. Творчий характер в розробці теоретичних аспектів наукового дослідження.

Структура процесу наукових психолого-педагогічних досліджень. Загальна характеристика етапів психолого-педагогічного дослідження. Поняття та функції програми психолого-педагогічного дослідження. Основні компоненти програми дослідження. Основні вимоги до програми педагогічного дослідження. Об'єкт та предмет дослідження. Мета та завдання дослідження. Логіка наукового дослідження. Гіпотеза дослідження. Експеримент як складова частина наукового дослідження. Критерії експерименту. Мета експерименту та її реалізація. Завдання експерименту. Етапи експерименту. План і методика експерименту. Вибір способів та засобів фіксації результатів експерименту. Оформлення результатів експерименту. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.

Література основна: 1, 8, 12.

Література додаткова: 17, 27, 32.

Лекція 2. Методика та технологія використання основних методів, способів та прийомів наукового дослідження (2 години)

Методи педагогічних досліджень - шляхи, способи пізнання педагогічної дійсності. Особливості процесу виховання, розвитку і навчання. Неповторність педагогічних процесів. Встановлення закономірності педагогічного процесу. Кінцева мета педагогічного дослідження – виявлення закономірностей і законів. Різноманітні методи педагогічних досліджень:

1. Традиційно-педагогічні методи: педагогічне спостереження, дослідницька бесіда, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, першоджерел, вивчення шкільної документації, продуктів діяльності учнів.

2. Педагогічний експеримент: констатувальний, творчо-перетворюючий, контрольний.

3. Педагогічне тестування. Використання різних тестів: успішності, інтелектуального розвитку, діагностики рівня засвоєння знань, умінь, ступеню сформованості багатьох якостей тощо.

4. Соціологічні методи: усні (інтерв'ю) та письмові (анкетування). Порівняльні дослідження, метод шкалування (присвоєння балів чи інших цифрових показників характеристикам, що досліджуються) та соціометричні методики.

5. Кількісні методи, які використовуються: а) для обробки результатів спостережень і експериментів; б) для моделювання, діагностики, прогнозування, комп'ютеризації навчально-виховного процесу. До першої групи входить статистичний метод та шкалування. Другу групу репрезентує метод моделювання.

Література основна: 3, 5, 12.

Література додаткова: 6, 20, 22.

Лекція 3. Організація і проведення констатувального експерименту (4 години)

Експеримент як важлива частина прикладних досліджень. Розробка технології експериментальних досліджень.

Педагогічний експеримент констатувальний та його особливості. Чотири етапи констатуючого експерименту. I етап – визначення мети, складання програми і плану, характеристика засобів і термінів проведення експерименту, вибір способів аналізу і обробки інформації; II етап – збір інформації; III етап – підготовка зібраної інформації до обробки і сама обробка; IV етап – аналіз обробленої інформації.

Розробка програми дослідження. Характеристика окремих видів дослідження: спостереження, опитування, експеримент. Наукова значущість експериментальних досліджень. Вимоги до проведення експерименту. Експериментальна ситуація та створення її. Змінні, залежні і незалежні факти в експерименті. Реальний і пізнавальний результат експерименту. Типові помилки в проведенні експерименту. Методи збору емпіричної інформації. Методи теоретичного узагальнення емпіричної інформації. Методика обробки одержаної інформації.

Література основна: 5, 9, 11.

Література додаткова: 3, 6, 12, 14, 22, 32.

Лекція 4. Формувальний експеримент і його особливості (4 години)

Єдині вимоги до організації експерименту. Структура експерименту. Формуючий експеримент і його методика: визначення мети експерименту, гіпотези, завдань. Педагогічні умови у формуючому експерименті. Виявлення можливостей впливу експериментальних змінних. Вибір методичної схеми. Визначення тривалості.

Традиційні підходи до формування особистості (діяльнісний, особистісний, системний) і нетрадиційні (герменевтичний, амбівалентний, коевалюційний, подійний, середовищний, філософсько-антропологічний).

Етапи проведення експерименту. Головна роль міжсуб'єктної взаємодії у педагогічному експерименті. Формуючий експеримент як комплексний та полідисциплінарний засіб і результат розвитку сфери освіти. Взаємодія педагога, музиканта психолога, філософа, фізіолога у вирішенні задач формуючого експерименту.

Психолого-педагогічні та методичні умови формувального експерименту. Варіативність організаційних форм, методів та прийомів

навчання; активізація емоційної сфери учня; діалогічність як фактор художньо-педагогічного спілкування; накопичення досвіду спілкування з творами мистецтв; участь у власній або колективній художній діяльності; набуття знань та вмінь художнього та педагогічного спілкування з творами мистецтва. Способи реалізації умов.

Проведення формувального експерименту: реалізація програми, створення експериментальної ситуації, спостереження і контроль. Описання формувального експерименту. Типові помилки в проведенні експерименту.

Узагальнення особистого досвіду як результат педагогічного експерименту.

Література основна: 8, 10, 12.

Література додаткова: 15, 17, 18, 19, 21.

Лекція 5. Аналіз результатів науково-дослідного експерименту (4 години)

Експериментальна ситуація. Створення експериментальної ситуації. Оцінка стану об'єкта до і після експерименту. Змінні в експерименті – контрольовані і неконтрольовані фактори. Незалежний фактор і залежний фактор. Контроль – головна процедура експерименту. Основна функція контролю – забезпечення чистоти експерименту. Результати експериментального втручання: отримання сумарного результату; факторний аналіз результату; оцінювання реального і пізнавального результатів. Результат реальний і пізнавальний.

Шляхи і методи отримання інформації в процесі експерименту. Методи математичної обробки в педагогіці. Вимірювання в педагогіці. Статистичні методи в педагогічних дослідженнях. Вимірювальні шкали. Підготовка даних до обробки. Ручна обробка інформації. Введення інформації в ЕВМ та її обробка.

Аналіз і інтерпретація одержаних даних. Складання таблиць, схем, графіків, голограм і т. ін. Опрацювання і інтерпретація даних порівняльного педагогічного експерименту. Методичні рекомендації з оформлення результатів дослідження.

Література основна: 1, 3, 7, 8.

Література додаткова: 6, 7, 10, 20.

6. Контроль навчальних досягнень

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
			Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид діяльності
1	Відвідування лекцій	1	8	8
2	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3	Виконання завдань для самостійної роботи	10	5	50
4	Робота на семінарських заняттях	10	6	60
	Максимальна кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	124

Умовою зарахування проходження дисципліни «Технології експериментального музично-педагогічного дослідження» є отримання аспірантом не менше 45-ти балів за результатами всіх видів означених робіт.

7. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Педагогічний експеримент та його характеристика (6 годин)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Розробити план-проспект педагогічного дослідження.

Література основна: 1, 8, 12.

Література додаткова: 17, 27, 32.

Тема 2. Методика та технологія використання основних методів, способів та прийомів наукового дослідження (6 годин)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Розкрити специфіку використання математичних методів опрацювання результатів дослідження.

Література основна: 3, 5, 12.

Література додаткова: 6, 20, 22.

Тема 3. Організація і проведення констатувального експерименту (6 годин)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Підготувати анкети та опитувальники до констатувального експерименту з теми дослідження.

Література основна: 5, 9, 11.

Література додаткова: 3, 6, 12, 14, 22, 32.

Тема 4. Формувальний експеримент і його особливості (7 годин)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Обґрунтувати педагогічні та методичні умови формувального експерименту.

Література основна: 8, 10, 12.

Література додаткова: 15, 17, 18, 19, 21.

Тема 5. Аналіз результатів науково-дослідного експерименту (7 годин)

1. Опрацювати наукову літературу з теми.
2. Розкрити специфіку різних видів оформлення результатів дослідження.

7. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Бабанский Ю. К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. – М., 1982. – 252с.
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів /За ред. М. Т. Білухи.- К.: Вища шк. 1997. – 271.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. – Київ-Вінниця, ТОВ фірма «Планер», 2010. – 308 с.
4. Горбенко С. С. Навчально-наукова діяльність студентів з методики музичного виховання: навчально-методичний посібник / С. С. Горбенко.– К.: Освіта України, 2010. – 180с.
5. Загвязинский В. И. Методология и методика социально-педагогического исследования. Тюмень, 1995.
6. Кузин Ф. А. Магистерская диссертация. – М.: [б.и.], 1997. – 57с.
7. Лудченко А. А. Основы научных исследований: учебн. пособие А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко Т. А. Примак: под. ред. А. А. Лудченко. – К.: знання, 2000. – 113с.
8. Методы педагогических исследований / Под ред. В. И. Пискунова, В. Г. Воробьева. – М., 1979, 209с.
9. Новикова Т. Г. Проектирование эксперимента в образовательных системах. - М., 2002.
10. Организация и методика экспериментального педагогического исследования. – М., 1987, 198с.
11. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. Посібник. / За ред. І. С. П'ятницької – Познякової. – К.: [б.в.], 2003. – 116с.
12. Основи педагогічних досліджень. За ред. О. П. Рудницької – К.: НГІУ, 1998, 203с.
13. Соловьева К. Н. Основы подготовки к научной деятельности и оформление ее результатов. – М.: Академия, 2005. – 100с.

Додаткова література:

1. Азимов А. Язык науки: Пер. с англ. / Предисл. Б. Д. Сергиевского. - М.: Мир, 2005. - 28 с.
2. Андрієвський Б. М. Основи наукових досліджень. Методичний посібник. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2005. – 24с.
3. Архангельский С. И., Михеев В. И. Теоретические основы научной организации педагогических исследований. - М.: Знание, 1996. - 26 с.
4. Бернал Дж. Наука в истории общества. - М.: Наука, 2006. - 735 с.
5. Блауберг И. В., Садовский В. Н., Юдин Э. Г. Системный подход в современной науке // Проблемы методологии системного исследования. - М.: Мысль, 2000. - С. 7-18.
6. Ботвинников А. Д. Методы исследования в частных дидактиках: Рекомендации и материалы по организации и методике научно-исследовательской работы. - М.: Просвещение, 1994. - 112 с.
7. Ботвинников А. Д. Об организации и методах деятельности исследователя // Советская педагогика. - 1991. - № 4. - С.85-90.
8. Бройль Л. По тропам науки. - М.: Иностранная литература, 1992. - 408 с.
9. Бурдин К. С., Веселов П. В. Как оформить научную работу: Метод. пособие для вузов. - М.: Высшая школа, 2003. - 152 с.
10. Быков В. В. Методы науки. - М.: Мысль, 2004. - 215 с.
11. Вахтомин Н. К. Генезис научного знания: факт, идея, теория. - М.: Наука, 2003. - 286 с.
12. Введение в научное исследование по педагогике / Под ред. В. И. Журавлева. - М.: Педагогика, 1998. - 237 с.
13. Воблий К. Г. Організація роботи наукового працівника (методика і техніка). 3-є видання. - К.: Наукова думка, 2003. - 180 с.
14. Герасимов И. Г. Научное исследование. - М.: Наука, 2002. - 279 с.
15. Дикий Н. А., Халатов А. А. Основы научных исследований. - К.: Вища школа, 2005. - 223 с.
16. Добров Г. М., Коренной А. А. Наука: информация и управление. - М.: Советское радио, 1987. - 256 с.
17. Загвязинский В. И. Учитель как исследователь. – М., 1980, 174с.
18. Косолапов В. В., Щербань А. Н. Оптимизация научно-исследовательской деятельности. - К.: Наукова думка, 2001. - 297 с.
19. Кринецкий И. И. Основы научных исследований. - Киев-Одесса: Вища школа, 2001. - 208 с.
20. Кыверялг А. А. Методы исследования в профессиональной педагогике. - Таллин: Валгус, 2000. - 334 с.
21. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. - К., 2000. - 239 с.
22. Налимов В. В. Теория эксперимента. - М.: Наука, 1991. - 205 с.
23. Приходько П. Т. Тропой науки. Советы молодому исследователю. Изд. 3-е, перераб. - М.: Знание, 2004. - 118 с.
24. Приходько П. Т. Азбука исследовательского труда. - Новосибирск:

Наука, 2007. - 93 с.

25. Рузавин Г. И. Методы научного исследования. - М.: Мысль, 2004. -237 с.
26. Сиденко В. М., Грушко И. М. Основы научных исследований. -Харьков: Вища школа, 1997. - 200 с.
27. Сиденко А. С., Новикова Т. Г. Эксперимент в образовании.- М., 2002.
28. Соловьева К. Н. Основы подготовки к научной деятельности и оформление ее результатов. – М.: Академия, 2005. – 100с.
29. Ставская Н. Р. Философские вопросы развития современной науки. Социологические и методологические проблемы интеграции науки: Учеб. пособие для вузов. - М.: Высшая школа, 1974. — 231 с.
30. Стрельский В. И. Основы научно-исследовательской работы студентов: Учеб. пособие для ист. фак. вузов. - К.: Вища школа, 1981. -151с.
31. Штофф В. А. Проблемы методологии научного познания. - М.: Высшая школа, 2008. - 271 с.
32. Эксперимент в школе. Организация управления / Под ред. М. М. Поташника. – М.: ИЭНО, 1992, 187с.

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
«Технології експериментального музично-педагогічного дослідження»

Плани семінарських занять

Семінар 1. Педагогічний експеримент та його характеристика.

1. Наукові дослідження: види та зміст.
2. Пріоритетні напрямки педагогічних досліджень.
3. Психологічно-педагогічне дослідження.
4. Технологія педагогічного експерименту.

Література основна: 1, 8, 12.

Література додаткова: 17, 27, 32.

Семінар 2. Методика та технологія використання основних методів, способів та прийомів наукового дослідження.

1. Традиційно-педагогічні методи.
2. Соціологічні методи.
3. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні й табличні.
4. Математичні методи опрацювання результатів дослідження.
5. Методика використання основних методів.

Література основна: 3, 5, 12.

Література додаткова: 6, 20, 22.

Семінар 3. Організація і проведення констатувального експерименту.

1. Констатувальний експеримент як важлива частина наукового дослідження. Вимоги до проведення його.
2. Методика проведення констатувального експерименту.
3. Етапи констатувального експерименту.
4. Методи збору емпіричної інформації.
5. Методика обробки одержаної інформації.

Література основна: 5, 9, 11.

Література додаткова: 3, 6, 12, 14, 22, 32.

Семінар 4. Формувальний експеримент і його особливості.

1. Складання методики формувального експерименту.
2. Педагогічні та методичні умови, методи, прийоми, форми роботи у формувальному експерименті.
3. Проведення формувального експерименту.
4. Узагальнення педагогічного досвіду.

Література основна: 8, 10, 12.

Література додаткова: 15, 17, 18, 19, 21.

Семінар 5. Аналіз результатів науково-дослідного експерименту.

1. Методи математичної обробці в педагогіці.
2. Ручна та машинна обробка інформації.
3. Складання таблиць, схем, голограм і т. ін.
4. Оформлення результатів дослідження.

Література основна: 1, 3, 7, 8.

Література додаткова: 6, 7, 10, 20.